Siun sote - Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä

Lausunto

03.11.2020

Asia: VN/21949/2020-STM-1

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus Sosiaali- ja terveysalan tietolupaviranomaisen suoritteiden maksullisuudesta

Kohdennetut kysymykset

Ovatko suoritteet jaoteltu tarkoituksenmukaisesti?

Kyllä, pääosin.

Ovatko eri suoritteista perittävät maksut ymmärrettäviä ja oikeudenmukaisia?

Kyllä pääosin.

Epäselvyyttä asetusluonnoksessa luo se, että Tietolupaviranomaisen kautta tuleva aineistopyyntö rekisterinpitäjälle (tietolupa muusta kuin tietolupaviranomaisen omista tietovarannoista tehtävälle poiminnalle), tulee voida periä annetun hinta-arvion jälkeen toisiolain (552/2019) 50 § 2 mom mukaisella korvauksella, eikä asetus tätä oikeutta saa kaventaa, mikä vaikutelma tahattomasti asetusluonnoksesta tulee. Tätä ei ole selkeästi kirjattu mihinkään, toki ymmärrettävästi tähän asetukseen se ei sellaisenaan kuulu, mutta liittyy välillisesti - miksi sitä ei voi erikseen asetuksessa mainita selkeyden vuoksi? On hyvä ymmärtää, että lukuisat epätäsmälliset ja heikosti määritellyt tietopyynnöt aiheuttavat julkiselle sotetoimijalle merkittävää lisätyötä ja vaatii erillisen työvoiman käyttöä pelkkiin tietopyyntöihin, joka ei ole sote-palveluntuottajan tärkeimmin resursoitava tehtävä, ja tämä työ myös tulee voida täysimääräisesti rekisterinpitäjälle toisiolain 50 § 2-3 mom mukaisesti periä - asetus ei saa tätä oikeutta millään tavoin heikentää tai saattaa sitä tulkinnanvaraiseen tilaan.

Lisäksi on syytä olettaa, että esimerkiksi usean eri rekisterinpitäjän aineistoa tutkimukseen tarvitsevana, näillä toisiolain 49 § ja 50 § sekä asetusluonnoksen sanamuodoin ei syntyisi hakijalle riittävän selkeää käsitystä siitä, millainen maksu kokonaisuutena muodostuu, ml rekisterinpitäjän esittämän hinta-arvion mukaiset korvaukset. Siten näkemykseni mukaan asetusluonnoksessa tulisi samalla säätää Tietolupaviranomaiselle velvollisuudesta selvittää pyytäjälle arvioidut kokonaiskustannukset, jos tavoitteena on ollut data-aineistojen parempi hyödyntäminen, ilman että rekisterinpitäjien kustannukset kasvavat.

Selkeyttäisin asian vielä asetuksen 2 § osalta lisää: 1) julkisoikeudelliseen maksuun hakemuksesta, käsittelystä ja päätöksestä perittäviin maksuihin (tässä asetuksessa) sekä 2) tietopyynnön käsittelystä aiheutuvien kustannusten korvaamiseen rekisterinpitäjille (ei ole kuin toisiolaissa, sekä muissa asetuksissa yleisellä tasolla). Joko se käsitellään tässä asetuksessa tai sitten toisissa, mutta edes maininta selkeyttäisi.

Tietoluvan muutos hakijalle 350 euroa voi aikaansaada erilaisia tulkintoja - jos tavoitteena on periä muutosmaksu kaikista muutoksista, vaikkapa hakijan nimen lisäämisestä tai koko aineiston laajentamisesta monikymmenkertaiseksi, ovat maksut työmäärältään keskenään kyllä epäsuhdassa. Tätä kohtaa joutuu sitten Tietolupaviranomainen itse vielä täsmentämään, onko se hyvän hallinnon mukaista ennalta arvattavaa toimintaa, on epäselvää.

Onko omakustanteisesti perittävä maksu ja tuntihinta Findatan työstä ymmärrettävä?

Asetusluonnoksen 2 § on tulkinnaltaan osin epäselvä, ks edelle ja alle.

Jos rekisterinpitäjä luovuttaa aineistonsa Tietolupaviranomaisen tietoturvalliseen ympäristöön käsiteltäväksi (toimittaminen, yhdistäminen, esikäsittely, pseudonymisointi, anonymisointi) ei tästä myöskään saa tulla kuluja rekisterinpitäjälle, vaan pyytäjälle. Tämä tulisi täsmentää, vaikka itsestään selvyytenä pidetäänkin, tulkintaepäselvyyksien välttämiseksi, keneltä (siis tietoluvan hakijalta) julkisoikeudellinen maksu peritään.

Muut asetusluonnosta koskevat huomiot

Toisiolain 50 § 2-3 momenttien sanamuotojen mukaisen korvaukseen oikeutetulle aiheutuneiden kulujen perimisestä ja 2 momentissa tarkoitettujen korvausten perimisestä ja tulouttamisesta rekisterinpitäjälle ei asetus täsmennä juurikaan mitään, samaan tapaan kuin maksuperusteasetus (211/1992) maksuperustelakia täsmentää. Tässä yhteydessä myös rekisterinpitäjän oikeudesta tehdyn työn korvaamiseen ja Tietolupaviranomaisen tilittämisvelvollisuuteen kohtuullisessa ajassa olisi hyvä asetuksella täsmentää. Tältä osin asetusluonnosta tulisi selkeyttää, ellei ole tarkoitus em asiasta omaa asetusta erikseen antaa.

Kivinen Petri
Siun sote - Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä